

LAPOK

képes hetilap.
Leg már az ország
magyar közönség

az által ért el,
gy van szerkesztve,
írán a kezebe lehet
és nagyanyák is
znos olvasmányokat
apja" ezimű mellék-
szellemi titkára, a
konyha, házi orvos,
gbeesülhetetlen köz-
épes Családi Lapok"
ek koszonik lároket.
elő legjobbat igyek-
gfelel, azt legjobban
a mint hazánk-
vált képes elérni.
re köthető regény-
kent, 3-4 legjobb
ppez.
ldi Lapok". Höl-
legény" melléklettel
2 frt. negyedévre 1
melyik napjától
iadóhivatala, Buda-

heti lapból mutat-
tve küld a kiadó-
— legzélszerűben
ie szolgálhatunk a
Lapok"
adóhivatala
ona-uteza 20 sz.

tmény.

en főiskola tulajdonát
évő 1890 évi január
akor Nagyenyeden a
a nyilvános árverésen

öző napokon ugyanott

ber hó 19-én.

plényi Henrik,
g- és jószágigazgató.

Könnyen verző,
gyógyít és erősíti
s képződését meg-
onnal megszünteti
z n á l a t n á l
v. szállító, valódi
g- Anatherin
SZÁJVIZE
n, mint eddigi
hazaidó
y a fogakat folyton egész-
s s szépall apotban tartja
Dasztája mely a leg-
a foghús megerősítésére
bersegi fogakat kölcsönöz
gy mint más fogporok a

a legjobb gyógy-
na p i p e r e s z a p p a n a
onosen furdokhoz
(nem glicerint). A leg-
ujabb és a legfinomabb
finomna teszik.
1 frt és 1 frt 40 kr
22 kr. Aromatikus fog-
Növényesszappan 30 kr
szappan 50 kr.
o vas és Varró
J. kereskedőnél. 11-12

erés.

fogorvos urnak!
glgáljanak önnek
gyik orvostársá
tolo grófnó oly
ett, mely ellen
er nem használt.
rvosa, a bécsi
ott a Popp-féle
hatásait a bécsi
t Oppolzer tanár
érettel említett
atherin-szájvizet
ellen és az ered-
znalát után meg-
nak többé semmi
erését nyilvánítá
a sikerült gyó-
Popp-féle Ana-
sának kell, hogy
os Velenczében.

Hamisításokról óvjakodjunk!

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hozá
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hozá
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkul vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Zárszámadás.

Az 1889. év végén vagyunk. Jó vagy rossz volt-e folyama, azt az egyesek, testületek, a társadalom, az államférfiak különböző szempontokból ítélik meg. A család, mely szeretett tagját, talán éppen fenntartóját veszti el, — vagy anyagi károkat szenved; a testület, mely vezérlo, fenntartó tagjainak buzgalomában és áldozatkészségében bírja léte biztosítását; a társadalom, mely súlyod, vagy emelkedik a tömegét képező egyének vagyoni, erkölcsi és szellemi helyzetének változásai szerint; az állam, melynek belétele az egyesek, a testületek, a társadalom együttes hatása befolyással bír s azonkívül a szomszédos államok barátságos, vagy ellenséges magatartását is mérlegelni tartozik, — egymástól eltérőleg állítják meg a végeredményt.

A letűnő év nem tartozik a kedvezőbbek közé. Mindjárt kezdetén Rudolf trónörökös halála mély fájdalmat, nagy veszteséget okozott. A képviselőház elkeseredett vitái zaklatottá tették a közvéleményt. A gabona termés nem volt kedvező; — a filloxera, a járványos állapotbetegségek sok kárt okoztak a gazdáknak. Az italmérsi regale megváltása sok aggodalomra ad okot a jövedelmük egy részét vesztett városokban, községekben s az egyeseknél, mert a hiánypótlására vajmi kevés kilitás nyilik ez idejüleg. A közigazgatási reform. kérdése is elég anyagot ad a gondolkodásra s részben izgatottságra is az önkormányzat barátainál; — míg másfelől a községi közigazgatás miseriái, a külföldre vándorlás, az egészségügy hiányossága foglalkoztatják az elméket. Es, hogy minket még ezenkívül érdeklő dolgot is említsünk, — a Bethlen-főiskola theologiai akademiájának furfangos módon Kolozsvárra szándékolt áthelyezése felrázta a mesterségesen fenntartott álomkorból az erdélyi

ev. ref. egyházkerületet és erélyes aktiora indította az erőszakos elméletek ellenében a független értelmű férfiak legkiválóbbjait.

De vannak kedvezőbb jelenségei is a tündező éveknek. A miniszterium oly férfiakból lett rekonstruálva, kiknek mindenike kiváló tehetséget, buzgalmat és a közbizalom jelentékeny részét bírja s ha különös akadályok nem fognak fenn forogni, hazánk pénzügye, igazságszolgáltatása, közlekedési és közigazgatási ügye élénk lendületet nyerend, minek szerencsés előjeleit láthatjuk a budget kedvező állapotában s még inkább a zónatarifa reményt felülmúló fényes eredményében, továbbá a gyári vállalatok alapítása és a vasutépítés körüli élénk mozgalomban. Közigazgatásunk terén különös figyelmet, mely okserü vezetés és kitartás mellett gazdáink jövőjére kedvező hatással lesz.

A közigazgatás terén a pénzügyigazgatóságok újjászervezése elég szerencsésen lett keresztül vite. Ugy véljük azonban, hogy a személyzet szaporítása nem kerülhető ki a felhalmozódott működési kör mellett.

A megyei tisztújítás is nagyobb változások nélkül ment keresztül. Az új tiszti karnak azonban több erélylyel, szigorubb ellenőrzéssel s a közélet emelése végett több oldal munkássággal kell eljárnia, még pedig nemcsak egy-két buzgóbb tagja, hanem valamennyi közege által. Oly vármegyében, mint pd. a mienk, meg kell minden intelligens embernek kétszerezni tevékenységét, hogy minden téren a kívánatos élénkséget és haladást láthassunk és biztosíthassunk.

A közoktatás terén nincs hanyatlás, de több haladást szeretnénk látni. Különösen a népoktatás terén óhajtható, hogy mennél jobb tanítók és tanítónők alkalmaztassanak; a gyöngék, vagy éppen kielégítő eredmény nélkül működők helye feltétlenül alkalmasokkal töltsék be, mert ha a

gyermekben nincs elég korán felkeltve a tanulási iránti szeretet, — bizony nagy veszteség az az egyénre s társadalomra egyaránt; már pedig a jóra csak jó tanító vezethet s mert százak élet ezélya még is csak fontosabb egy ember „eltartásánál”, — jó tanítót maga idejében be kell állítani a képtelen helyébe. Sokhelyt, kivált ahol jó tanítók vannak, — az iskola épület elégtelen a tanulók befogadására, vagy nem alkalmas tanítási ezélokra. Nem kívánunk palotákat, csak egyszerű, világos, tágas szobákat, nem követelünk ezifra diszítést, csak tisztaságot s alkalmas felszerelést. Ezt, ahol hiányzik, az államnak, az egyháznak, a községnek meg kell szerezni feltétlenül, ha a jövőért jól akarunk munkálni. Itt méltó elismeréssel kell az EMKE-ről is megemlékeznünk, mely a népoktatás terén folyton fejlődő buzgalommal hoz áldozatot a legszebb sikerrel.

Es végül adjuk meg a társadalomnak is az elismerést. Folyton fejlődik hazafiságban, műveltségben s a jótékonyág nemes gyakorlatában.

Bizzunk önmagunkban, tegyünk meg észszerűen minden lehető hazánk s nemzetünk javára, — a többi Isten kezében van! Boldog új évet!

† Visi Imre
1852—1889.

Nincs többé, meghalt!

Kérdőleg nézünk egymásra e hiob hirre, szemünkben a hihetelenség tükröződik vissza, majd könny futja el.

A távirat oly röviden, mint élete, — oly hidegen, mint fényes röptü szellemétől elhagyott teste, tudatja, hogy karácsony szombatján, reggel

TÁRCZA.

Kis hja, hogy kritikus nem lettem.

Írta: Mikszáth Kálmán.

A jó isten tudja, mire van nekem tehetségem. Annyi bizonyos, hogy ez a cím furcsának látszik az olvasó előtt: „kis hja, hogy nem lettem.” Mintha a zerge mondaná magáról: „Majdnem jáger lett belőlem.”

De olyan az élet, ezer furcsaság szövi át. S kivált az újságíró, mint háborus időben a katona, egy egész évre való élményen esik keresztül mindennap.

Vagy kilencz éve lehet, hogy a „Pesti Hirlap”-ba dolgozom. Ah, hogy tovaröppent az a nap, mikor először ültem mostani asztalomhoz s a szerkesztő rám nézett hidegen közömbösen: „Hát önre mit bizzak? Próbálkozzék meg a hirrovattal!” Nem volt bennem valami nagy bizalma. Akkor még fiatalok voltunk én is, a lap is. Pláné a lap, egészen a gyermekeveit. élte, épen akkor ment át a fogzásra, a csikó fogai elhultak s ujak nőttek helyette.

Kilencz év sok idő egy ember életében, de hát még egy lapban! Több mint száz kötet barnállik a polczokon, a miket mind mi irtunk össze! Istenem, mennyi tenger betű! S e tengerben mennyi esemény eltemetve . . .

Ha ugy délutánoként néha unalomból lapozgatok bennök, hogy elétárl a mult, aranyos porral behintve. Csak kilencz esztendőről van szó s mégis mintha már a mult század elavult pergamentjei között turkálnék. Minden lapról emlékezetembe villan valami — apró diadalok, apró örömek, apró keserűségek. Aprók, de igaziak.

Most bent ülök a parlamentben (mert az ócska nagy íróasztal, mely mellé kilencz év előtt telepedtem, oda is

elvittem engem), de az országot rázkodtató politikai viharokra vissza nem tudok gondolni oly borzongva, mint a mi barányfelhőinkre.

Ah, milyen rettenetes nap volt az mikor a Ghyey Kálmán halálát hoztuk szép kövér betűkkel, meleg hangu nekrológgal. Kitétt magáért a reporter, kivált stílis szempontból; az egész közleménynek csak az az egy baja volt, hogy az öreg Ghyey maga is elolvasta jó egészségben. Leverten, szemlesütve jártunk az utcákon. Maga a „gyilkos” reporter — hetekig nem mert mutatkozni.

De bezzeg megdöbben szívem a kevélységtől, ha egy-egy olyan közleményre fordítok, ahol „mi” hoztuk az az első értesítést. Sok van olyan. Tarkán mosolyog le az elsőrgult papírról . . . Ni, ni, ez meg itt egy cikk még a szegény Kakujay Gyula tollából.

Ő vezette a közigazgatási rovatot. Jóságos, becsületes fiu volt, de én mindig azzal bosszantottam, hogy rossz nemzetgazda. Erről folyt az örökös disputa.

Gyenge testalkatába belekötött valami nyavalya és elvitte. Derék jó öregünk (mert „jó öreg”-nek hittuk szépen elaludott örökre, egy tavaszi hónapnak épen az utolsó napján).

Persze, hogy én ezt is felhasználtam argumentumnak:

— Hát nem mondtam mindég, hogy nem spekulatív szellem. Ha még huszonnégy óráig húzza a betegségeit, felvehette volna a jövő havi fizetését is.

Vig atmoszphera van a redakcióban. Ott még a halált is kifigurázzák. Nem is jár az oda gyakorta. Hogy a lánglelkű költőért: Reviczky Gyuláért, mégis bekopogtatt az idén, talán az az oka, mert ő maga váltig hivo-gatta a verseiben. Nem jó a halálnak udvarolni.

Az őskorban, t. i. a legrégebbi évfolyamokban furcsa dolgokat látna a mai olvasó. Képeket.

Képeket e hatalmas lapban, mely ma az egész a képről.

országot előzőnli s a legkiválóbb intelligencia szűkségletait elégit ki. Haj, fiatal korában Daák Ferencz is verebokat fogdosott . . .

Ugy van, képekkel jelentünk meg, minden héten kettő jöt s ezeknek az én barátom Pulszky Károly volt a mesterük. Ő válogatta ki s írta hozzájuk a szöveget.

Egyszer a Hogarth választási képei jelentek meg. Egy egész cyklus; eleven mozgalmas csoportok, tömördek alakokkal. Pulszky Károlynak egy délután elkeltett sürgősen mennie a redakcióból, rám biza a Hogarth képet.

— Ird meg, kérlek, helyettem.
— Nem értek én fiam a képekhez, s mikben te olyan nagy szakértő vagy.

— Ehj, írj a mit akarsz. Néhány sort. Valami se hideget, se meleget. A szövegnek meg kell lennie.

Szótessiptam a begömbölyített kartont a fél kezemmel s amit laikus szemekkel egy pillanatra láthattam a képen leirtam ilyen formán: „Választók jönnek a falvakból, a kiket az uton elfognak a kortesek s viszik a kocsmákba, a hol különböző pártok tanyái vannak. Az „Oroszlány” kocsmá kapujánál a szobaleány áll s olvassa a napi, vagy talán inkább az éjjeli bevételét. A háttérben az elmaradhatatlan katona udvarló kacsingat rá s nyujtja feléje a kezét stb.”

Reggelre így jelen meg a képszöveg. Bezzeg nagy haraggal esőrtetett fel Pulszky Károly.

— Hol jártál iskolába? — kérdő zordonan, szemrehányón.

— Rima Szombaton. Selmezbányán. De mért kérdezted?

— Nem a Brockhaus Lexicon számára, ne félj. Csak azt akartam megtudni, hogy hol nevelik olyan rosszul a fiataliságot.

— Mi bajod? Nem értelek.

— Kompromitáltál, szerencsétlenül! Bolondokat irtál a képről.

4 óraker örökre lehunyta szép fekete, okos szemeit.

A „Nemzet“ felelős szerkesztője, — és Budapest Józsefváros országgyűlési képviselője volt. De minő munka, kitartás, tanulás árán jutott el a polczra! Es a midőn kiküzdötte előkelő helyét az irodalomban, a politika mezéjén, a társadalomban az osztatlan közbecsülésben, — a miniszterelnöktől kezdve a legszerényebb polgár szeretetében; midőn a legfényesebb pálya állott előtte, mert hiszen már államtitkár jelöltül emlegették; midőn a csendes házi boldogság békéje fogta körül, gyilkos betegség támadja meg az athléta természetű, vaskemény férfit s 37 éves korában „csöndes“ emberré teszi.

Igaz, mély fájdalom tölti el szívemet elvesztése fölött. Tiszta, hű barátság érzeme fűzött hozzá, mely a férfit próbára tevő, nehéz idők alatt keletkezett és érlelődött meg közöttünk.

1884. okt. 4-én Enyednek kedves vendége érkezett meg: Jókai Mór, — 21-én délelőtt néhai kedves emlékü főispánunk Zeyk Károly felhívott, hogy a Budapestről érkező Visi Imrét hozzam be, mert egészen idegen levén azt se tudhatja: hova menjen. En soha se láttam azelőtt Visit s a mint a vonatról leszállók során végig tekintek — egy magas vállas fiatal embert pillantok meg s hozzá sietvén, kérdésemre rögtön igazolta jó sejtelmemet. — Együtt kocsiutunk be a városba, bevezetvén a főispán és alispán urakhoz, — ott tudtam meg, hogy Jókai őt ajánlja Hegedűs Sándor helyére Abrudbányára képviselőül. Véglegesen azért nem dönt el a dolog, mert a választókerület vezető férfainak nézetét is tudni kellett s mert a helyre b. Kemény János is méltán igényt tarthatott, mint megyénkbeli s mint az erdélyrészi képviselők egyik legkiválóbbja.

Délben banquette volt az újjáruház dísztermében a nagy költő tiszteletére, mely alkalommal Visit az azóta szívtől már elhalt dr. Jenei Viktor köszönté fel, ő pedig bámulatát és csodálatát fejezte ki a felett, hogy az itteni intelligencia oly kitaróan, oly hangyaszorgalommal tartja fenn a közszellemet, mint a közszellem emelőre Enyed hölgyeire ürité poharát. E bizony szép beszéd volt s mihelyt a banquette végeztével a „nagy urak“ eltávoztak, mindjárt egy „kis asztal“ alakítottunk s körülültük Visit, kit akkor kezdtünk lassanként megismerni és megszeretni, úgy hogy mint újságíró „ex-offo“ megtettük a „Közérdek“ tiszteletbeli munkatársává, én pedig megígértem, hogy ha csakugyan az abrudbányai kerület jelöltje lesz, — el fogom kísérni. Este elutaztak Jókaival; mintha most is látnám, mily gyöngédséggel nézett rá Jókai s még kabátján is begombolt egy gombot, nehogy meghűljön.

Időközben b. Kemény Jánost D.-Szt.-Mártonban megválasztották képviselővé. En betegem feküdtem, midőn Visitől értesítést kaptam, hogy nov. 7-én Enyedre érke-

zik s együtt megyünk fel Abrudbányára. Meg is jött s mi azon napon este Gyfhehővárra, onnan reggel Abrudbányára indultunk. Ez utazás alatt ismerkedtünk meg igazán, kitarva lelkeinket s bennem fokról fokra nőtt a fiatal ember iránti csodálat, tisztelet és szeretet, melyet fényes tehetsége, szerény, kedves modora, de a mellett férfias önérzete, magatartása önkénytelenül keltett fel.

November 8-án estére érkezünk meg Abrudbányára, utközben igen szívélyesen üdvözöltetve több verespataki választó által. Abrudbányán a derék jó, immár néhai Diószeghy Lajos polgármester vendégei voltunk s egy koncert után vacsorához ültve, megbeszéljük a helyzetet, mely nem volt éppen rózsás, miután a Hegedűs Sándor visszalépése folytán támadt elégtelenséget felhasználva, egy párt Rhorer Viktor ügyvédet léptette fel. Nov. 9-én a városháznál tartotta Visi program beszédét oly hatással, minőt nem vártam. Tartalom, előadás nemcsak felülmelkedett a közönséges chablonon, — hanem fényesen mutatta be a viszonyokat alaposan ismerő politikust és nemzetgazdász is. Nov. 11-én Verespatakra mentünk. Utközben találkoztunk a díszes küldöttséggel, melynek szónoka Apostol Alajos r. kath. lelkész meleg szavakban üdvözölte. Soha se feleltem azt a jelenetet, a mi következett. Visi szemeiben föllobbant a láng, a földre dobantott lábával s mint szellemi munkás válaszolt a föld kincseit bányászó munkásoknak hatalmas, messze hangzó szóval, melyet a rendkívül érdekes havasi táj bérczei ekhozhat vissza. Verespatak igazán fényesen, szeretettel fogadta Visit, ki másnap reggelig ott is maradt.

En visszajöttem Abrudbányára és 12-én, a választás napján kora reggel örömmel értesültem, hogy Rhorer nem kívánta szavazás által is zaklatni a kedélyeket s átengedte teljesen Visinek a tét. A jelölésre kitűzött főlóra eltelt és Szeheni Ferencz választási elnök mint egyedüli jelöltet Visit megválasztott képviselőül jelentette ki. Azonnal kocsiura kaptam egy t. barátommal s a nagy választó sereg élén közelgő Visi elébe vágtattam. A menet megállott s midőn én röviden, mint képviselőt üdvözöltem, Visi ezt az előzmények után alig merő elhígni, örömteljesen kiáltva fel: „megvagyok választva?!“ Látni kellett volna a választók örömet, kik rövid idő alatt annyira megszerették Visit, hogy bármire képesek lettek volna érte.

Az ünnepélyes aktus után alig tért Visi szállására rögtön jelentkezett egy kérvényező: Abrudbánya egyetlen zsidó öregegyháza, kinek kérvénye „a nagyságos képviselő urhoz“ szólt, mire azt a magyarázatot adták, hogy ily czimezéssel ugyanezt az írást adta volna be, ha más lett volna is képviselő. Visi azonban rögtön megajándékozta, mint legelső, ki „a legnagyobb bizalmat“ helyezte az új képviselőbe.

Természetesen roppant nagy banquette következett igazi élénkséggel. Egyszer felállók s poharamat Visi édesanyjára, nejére s gyermekeire köszöntöm; e pillanatra eszembe jutnak othon lévő anyém s megmagyarázhatlan érzet fog el, szememből könnyek csordultak ki s alig tudtam pár befejező szót rebegni. Visi, ki oly jó fiu és férj volt, melegen szorítá meg kezemet e szavakkal:

— Hiszen mondtam, kérlek, hogy nem értek hozzá. De ki hitte volna a tudáshány ilyen rettenetes mértékét! Botrány! A közönség nekem fogja tulajdonítani az egész születlenséget, mert névtelenül jelent meg s a többieket én irtam.

— Bele nem halsz te abba!

Mind nagyobb-nagyobb dühbe jött az én tisztelt barátom, csapkodott a kéziratokkal és hadonászott a kezeivel.

— Nem szobalány az, te balek, hanem Anglia alakja, ki a pénz olvassa, a mibe a választások kerülnek. De neked persze fogalmad sincs az allegóriákról. Nem baka az, (Oh mingyárt megpukkadok mérgemben), nem katona az, hanem a római pápa a tiarával fején, a ki Anglia felé nyújtja a kezét.

Nemsokára feljött az öreg Pulszky Ferencz is, a kinek elpanaszolták a nagy lapsust. Az öreg ur közömbösen mondá:

— Tanulatlan mester kész hóhér. Minek biztatók rá a dolgot, úgy kell nektek.

Ez alatt apródonként az én vérem is felforrst s inkább kötekedési szándékból odakiáltottam:

— De hátha úgy van a dolog, a hogy én leirtam! Ganyos nevelés támadt erre, Károly azonban még mérgesebb lett s nyomban szalasztá a szolgát a muzeumba angol és német Hogarthmagyarázatokért.

Egy óra múlva jött meg Samu egy nagy nyaláb könyvvel.

— Hollá! ide velők, ide velők!

Felütik az egyiket, mely még Hogarth életében jelent meg, elkezdik olvasni hangosan. Hát egyszer csak elful a Károly hangja. Mi ez itt? Meg van oz bolondulva?

Hát bizony az egykoru magyarázó is szobalánynak látta Anglia alakját és angol granátosnak a római pápa ő szentségét.

Nosza, hol a máéik könyv? De a másik harmadik és mindenik szakmunka csak azt erősítette meg, a mit én leirtam.

Hallgatagon néztek egymásra a Pulszkyak.

Arczomat előntötte a „diadal“ derűje s kevélyen lépkedtem a Pulszkyak felé, gonosz málicciával érintve Károly vállát és dolytós önérzettel vetve oda:

— Okos familia vagytok ti Karócsikám, — de a képekhez csak én értek.

Károlyban volt annyi szellem és taktika, hogy ő is elnevette magát és soha sem haragudott többé e „felülkerkedésért“, a mely végre a mely végre is nem erősít meg egyebet, mint azt, hogy a vak tyúk is talál néha buzaszemet. Sőt egy párszor azóta megtette velem azt a tréfát, hogy mint képtár-igazgató tanácsot kért tőlem képek dolgában.

Kedves, bohókás idők voltak ezek. A redakció a győztes részére állt s erőnek erejével engem akartak küldözni a képtárlatokra műkritikusnak.

A szerkesztő így szólott jóakaratu hangon:

— Végre megtaláltuk benne, úgy mire van talentuma. Az igaz, hogy sokáig kerestük.

Végre már magam is bele kezdtem nyugodni, hogy „piktör-ölő“ futom meg újságíró futom meg újságíró pályámat, midőn megbetegedett az én tisztelt barátom Törs Kálmán, a ki kegyes ölének leírásokat hozott naponként az „Országházból“. Ez volt lapunkban a saírány.

Egy napon csak nekem esik Légrády Károly:

— Tudod mit gondoltam? Bemehetnél ma a házba s megírnád Törs helyett a karcolatot.

— Furcsa ötleteid vannak. Értek is én ahhoz!

— Próbáld meg!

Addig nógatott, ösztökélt, hogy megtettem az ő kedveért, mignem aztán apródonként ott rekedtem, hozzá szoktam a karzathoz, hozzá most a földszintről is szere-

„értelek, jól értelek!“ Ámde ki hitte volna: 13 holnap alatt kétszer borult gyász házamra; azok, kik Visit oly szívesen fogadták — nem voltak többé.

E választástól kezdve, mely eléggé próbára tett mindkettőnkét, szóval, levélben, sokszoros kifejezését birtam barátságának, s mert magam részére soha semmit se kívántam, annál inkább tett azokért, a kikért közbenjárását kértem. De alig volt választói közül is olyan, ki felkereste, vagy levélben valamit kívánt, hogy ne tapasztalta volna szívességét, szolgálatkésztségét, úgy, hogy 1887-ben, a midőn a viszonyoknak engedve, fellépett Budapesten, az ország egyik legfontosabb kerületében, melyet eskis ő hódíthatott meg, abrudbányai és verespataki választói a legnagyobb sajnálattal váltak meg tőle

A fényes szellemnek, a megtestesült becsületességnek, az óriási munkára termett férfúnak oly melegen és nemesen dobogó szíve lett beteg; azon nagy évfordulóján: — december 26-án — tettek örök pihenőre, a a melyen született. Béka hamvaival! **Török Bertalan.**

Visi Imre 1852. december 26-án Nagyatádon, Somogy megyében született. Atyja — Pál — megyei főorvos volt, kit hamar elvesztett. Az irodalommal korán kezdett foglalkozni. Mint VIII. gimnaziata „Reformnak“ korrekora lett, két évig teljesítette e fáradságos munkát, Azután a „Hon“-hoz került — erős logikával, metsző stílussal írva „Apróságok“-at a politika művészet és irodalom köréből. Mint jogász, nagy népszerűsége tett szert a jogász segélyző egyesület alapításával s mint hírlapíró az egyesülségből nyerhető erőt hatalmas agitációval a magyar hírlapírók egyesületének megalapítására fordítva örök nevet biztosított magának. Később a „Nemzet“ szerkesztését bízták rá. Mintája, de nebezen megközelíthető mintája lett a hivatását híven, sőt lelkesedéssel betöltő szerkesztőnek. Ott az „Athenaeum“ ódon épületben szűk kis szoba volt főhadai szállása, hol a közélet legnevezetesebb férfiai fordultak meg a koromány legtöbb jóvágyójának, ki azonkívül mint képviselő, mint a főváros bizottságának befolyásos tagja, több intézet és egyesület vezetője, intézője volt. Mindenütt többet tett az egyszerű kötelesség teljesítésénél. Korán nősült: Gábor Irma, a nemzeti színház egyik ifjú művésznője lett élettársa kihez és két kis leányához gyöngéd szeretettel ragaszkodott. A politikai életben a szabadelvű párt egyik legkiválóbb matadora volt. Széles körű ismerete, nagy memorija, jeles szónoki képessége s az a kiváló bizalom, mely Tisza miniszterelnökhöz fűzte, magasan kiemelte őt társai közül, de oly módon, hogy az ellenzék is teljes elismeréssel velt személye iránt. Szeptember 14-én rendkívül heves idegbaj támadta meg; majd szívbaj fejlődött, s az erőteljes férfi, a nemes munka atlétája f. hó 24-én reggel 4 óraker édes anyja, szerető neje és testvére: dr. Sziklós Gyuláné karjai között meghalt Halála renkiivűli részvétet keltett. Jókai, Hegedűs Sándor a „Nemzet“ élen meleg sorokat szenteltek emlékének, a főváros pedig — hálája jeléül — dísz sírhelyet jelölt ki a kerepesi temetőben annyi jelesünk csöndes birodalmában.

tettel nézek fel mindennap. Mert hiába, a ki egyszer megkóstota az újságírói kenyeret, édes az annak örökké.

Ami a hu-zárnak a szeretője, lova és mundérja együttvéve, az nekünk a lap. A feszek, ahol csipogci kezdtünk, a hol a szárnyunk megnőtt. Meleg az és puha is, bár kiellennek gondolná a közömbös szemlélő. Ma sem érzem én magam otthon sehoh a világon, csak ennél a füstös ócska asztalnál, a Pesti Hirlapnál. Áldja meg az Isten, ezt az öreg asztalt!

Ime, ez annak hű törtéjája, hogy műkritikák helyett a karcolatírásba bonylódtam, pedig egy hajszál hiba volt már, hogy nem lettem tudóssá a Hogarth-képek révén.

No de nem panaszkodom; így is elég jól ütött ki. A t. Házról tett tudósítások gyorsan tették ismertté a nevemet.

Ila ugyan azok tették; Mert furcsa a közönség. Engedjék meg, hogy elpanaszoljam...

Nemrég vidéken bemutatnak egy tanárnak.

— Igen, igen, — mondja tündőve — emlékszem, olvastam már a nevé... olvastam, igen, igen... Hol is csak? Hol is csak?

Türelmetlenül mohón keressélt emlékei közt, egy párszor megnőgetve tenyerével a homlokát, mintha mondaná: „Édes eszem ne kötekedj“.

Végre vidáman kurjantott.

— Aha, emlékszem már hol olvastam a nevé.

— Ugyan hol?

— A „Függetlenségben“ volt, hogy egy forintot ettszett adni a Göczl karjára.

En bizony nem emlékeztem már rá. De az sohase megy ki többé az eszemből, hogy voltaképen mennyit ér nekünk az a titulus: „ismert nevé írónk“.

Karácsonyfa.

I.

A nagyenyedi szegény tanulókat segélyező kör f. hó 22-én osztott ki az összes helybeli tanintézetek szegény tanulóit közül kiválasztott 103 gyermek között 304 frt értékű ruhaneműt. Tiszt. Szilágyi Farkas egyetemi elnök nyitotta meg az újrászóház termében egybegyűlt közönség részvételével az ünnepélyt következő beszéddel:

Mélyen tisztelt közönség!

A történelem, ezen bölcs tanító mester tanítása szerint, a nemzetek életében rendszeresen előfordulni szokott rázkódásokat azok bírták kiállni, vagyha ezek romboló ereje következtében állami és nemzeti életük épülete összeomlott, a romok közül új nemzeti és állami életre azok ébredtek, melyek az értelem fejlesztésére fektették a fősúlyt.

Ezek, bár mily nagy áldozatok árán is, iskolákat létesítettek, melynek falai között a serdülő nemzedék tanult. Az iskolák tették hajdan Rómát és Athénét a világ uraivá. Ezek elégséges számának hiánya borította a középkorba az elmaradottság lehangoló homályát. A nemzetek nagy verseny küzdelmeibe ezek szerezték meg egyik vagy másik részére a győzelem babér koszorúját.

Ezen igazságnak hódol az újabb kor gondolkozó elke.

Mindenik élni akaró és fejlődés után vágyakozó állam és nemzet megértette, hogy fennállásának és fejlődésének alapja az iskola.

Innen van, hogy a haladó nemzetek és államok községekben, városokban ma már a leggondozottabb épületek az iskolaházak.

Innen van az, hogy a művelt államok kormányai és áldozatra kész egyes polgárai nemes versenyre keltek honukban az iskolák számának emelésében.

Ámbár iskolákat létrehozni még nem elég. Be is kell azokat népesíteni. Lehetővé kell tenni, hogy a tanköteles kort elért növendékek azokat látogathassák.

Az iskolák látogatásának egyik legnagyobb akadályja a nyomasztó szegénység, mely a megnehezített életviszonyok miatt hovatovább mind szélesebb körre terjed ki és aggasztó mérvben fokozódik.

Hova tovább mind emelkedik azon tanköteles növendékeink száma, kik azért nem látogathatják az iskolákat, mert nélkülözik a legszükségesebb ruhadarabokat, melyekkel tagjaikat a tél dermesztő hidege ellen megvédehessék.

Társadalmunk felismerte ezen baj létezését, mérlegelte az ebből folyó, úgy általános közművelődés ügyére, valamint különösen magyar állami és nemzeti érdekeinkre károsan kiható következményeket. Figyelmébe vette a hajdauk nagy prófétájának Ésaíasnak eme figyelmeztető szavait: „Az ékezőnek megszeged a te kenyeredet, mikor ruhálatlant látsz megruházadd”. Figyelmébe veszi Jean Paul eme mondatát: „Jó megszüntetni a gyermekek könnyeit, mert a tartós eső bizony ártalmas a virágzásnak”.

Az iskolába járó szegénysorsú tanulókat segélyezésének ügyét városunkban, mely a kor lelkének intó szavát minden időben megértette és követte, főleg a nők karolták fel.

Természetesen, mert a jótékonyág erényének gyakorlása nem annyira a gongolkozás, mint a szív, az érzés dolga. Érzelemben pedig a női szív világa sokkal gazdagabb, mint a férfi világa. A női szív nem tud érzéketlen maradni a szükség, a nyomor láttára, főleg ha a szükség, a nyomor karjai között ártatlan gyermekeket lát könnyezni, segélyért esedezni.

A nemes tevékenység, melyet enyedi társadalmunk, főleg női része ez irányban ezeltől öt évvel rendszeresen indított meg, nem volt szalma tűz, mint némelyek jó solgatták.

A tevékenységi hajlam e tekintetben — a mint örömmel jelenthetem — az évek multával nem hogy csökkent volna, sőt folyton növekedésben van.

„A szegénysorsú tanulókat segélyező kör”-ünk ez évben nem csak a szokott segélyt nyújtja, hanem segélyezését a városunkban mult évben felállított női ipar tanfolyamra is kiterjesztette, ezek mellett a segélyezés állandó pénzalapját is jelentékeny mérvben növeli.

Mindezekről azonban részletesebben fog szólni a mindjárt előterjesztendő titkári jelentés.

Elnöki megnyitó beszédemet Nagyenyed város művelt közönségéhez intézett eme kérésimmal zárom: sziveskedjék körünk működését a jövőben is az ez ideig tapasztalt nagybecsű jóindulatával és nemes áldozatkészségével támogatni. A mindenható Isten pedig adja a mi nemes munkásságunkra a maga megsegítő és megszentelő kegyelmét. Most pedig a jótékonyágnak emez egyszerű ünnepélyét megnyitom.

Ezután Schopf Alajos titkár adott következőleg számot az egyesület működésének eredményéről:

Mélyen tisztelt közönség!

Városunkban már több év óta fenáll s a szegény sorsú tanulókat segélyező kör neve alatt ismeretes egyesület.

ünk ez évi működéséről titkári jelentésemet a következőkben van szerencsém megtenni.

Körünk e már estvéjére hanyatlott esztendőben is a mélyen tisztelt közönség előtt ismeretes kitarással működött. A nemesen szórakoztatót egyesítette és hasznossal. A midőn segélyalapját gyarapítani törekedtünk, ugyanakkor közönségünknek alkalmat igyekezett nyújtani a kellemesen szórakoztató társas összejövetelekre.

Rendezett körünk ez év folyamán összesen három fillér-estélyt, ennek tiszta jövedelme 27 frt 29 kr.

Rendezett f. é. június hó 10-én b. Kemény Kálmánné szül. b. Bánffy Polixena ömaga járdnöksége alatt alatt egy nyári táncmulatságot ennek tiszta jövedelme 349 frt.

Rendezett e hó 7-én egy theaestélyt, melynek jövedelme 208 frt 80 kr.

A szétbocsátott felhívásokra adakozás utján befolyt 129 frt. 84 kr. Vegyesek című befolyt 7 frt. Mindezen özimeken az összes bevetel 721 frt 93 kr.

Kézzpénzmaradvány mult 1888. évről 579 frt 79 kr. Ennek kamata 36 frt., összes bevétel tehát 1331 frt 72 kr. Megy át jövőre mint megtakarított tőke 740 forint.

Körünk ruhaneműekkel ellát ez alkalommal 103 tanuló, mely ruhaneműekért kiadott 303 frt., ide nem számítva az ajándékozott viselt ruhadarabok értékét.

A jelen év folytán körünk eddigi működési körét annyiban kiszélesítette, hogy női ipar iskolánk részére elkerülhetlenül szükséges felszerelvényei beszerzésére előlegezett addig is míg a vallás és közoktatásügyi minister ur ezen kiadást megtéríti, 200 frtot és ugyancsak ezen iskola részére gyümölcsözés végett a helyi klségítő pénztárba elhelyezett 89 frtot.

Ezen két utóbbi összeg a 740 frt tőke összegben nem foglaltatik benne.

Ha ezen utóbbi 289 frtot, a fenti 740 frt-hoz hozzá adjuk, segélyező körünk tulajdonképeni pénztári állása 1029 forint.

Az előadottakból a mélyen tisztelt közönség meggyőződés szereszet, hogy szives készséggel összedőljék fillérei, a czél javára körünk által helyesen és a szükséges takarékoság szemelölt tartásával használtatott fel.

Az ünnepélyt Borsai S. főiskolai ének tanár vezetésével a pol. leány iskola növendékeinek kardala emelte.

II.

A kisdedek évszázó karácsonfa ünnepe,

a helybeli kisdedek öntözésében, f. évi december hó 21-én d. e. 11 órakor tartott meg a szép számmal megjelent szülők és kisdedek barátai jelenlétében. A kisdedek alkalmi imája s éneke után, a jelen volt 104 kisded között egyenlő arányban osztott ki a sok szép anyagheztá játék és csamege. Ez évben 214 kisded volt az öntözésben. A kisdedek karácsonfájának megvalósításához kegyes adományaikkal járultak: özv. br. Kemény Dénesné, özv. Zeyk Károlyné, özv. Zeyk Miklósné, dr. Szász Károlyné, Adler Sándorné, Török Bertalané, Gierner Józsefné, Müller Mihályné, özv. Szvobodáné, Szász Józsefné, Vajna Pálné, Seprényi Jánosné, Schiedel Józsefné, Fánta Józsefné, dr. Magyar Károly, Bernát Jakab 1—1 frttal. br. Kemény Kálmánné, Kovrig Tivadarné és Kovrig Tivadar ur 5—5 frttal. Továbbá Rapaics Romeoné, Tókes Imréné, Kópezei Sándorné Kovács Sándor, Benedek Sámuel, Lőcsei Sp. Lajos, Grünfeld Dávid, Imrech Lázár 50—50 kr és Sándor Miklósné 30 kr. összesen 35 frt 50 kr. Ezen kívül küldtek: dr. Donogányi Jakabné 100 drb. siteményt, 100 drb. almát, Albrechtovich Albertné 100 pogácsát, özv. Debreczeni Kálmánné 1 tál siteményt, Seprényi Kálmánné egy kosár almát, Ürmösiné nagysága 1 kosár almát s pogácsákat. Ifj. Winkler János fűgét, szt. János kenyeret Bisztricsány Lajos fűgét, sz. János kenyeret és cukorkákat. Harmath Miklós fűgét sz. János kenyeret és cukorkákat és Henzeli sok—sok díszes cukorkát.

A fenn. tisztelettel jegyzett pénzügyadományból vétett egy nagy fenyő fa 1 frt. a fához való dísz 1 frt 70 kr. egy véka dió 1 frt 20 kr. 150 drb. kicsi szánkához anyagok és gumi 1 frt 10 kr. 106 drb. zsebkezdő 10 frt. 40 drb. buba, 40 drb. cipő, kakas, 66 drb. fuvó hangszer, 66 drb. sárgaréztrombita, összesen a 213 drb. játék tárgy 20 frt 50 kr., az összes bevásárolt tárgyak összege 35 frt 50 kr.

A szegény szülők örömkönyveit, a kisdedek ártatlan örömeit, imára tett kezekkel elzengett háza énekét, látta hallotta az, ki az emberi szívekbe a részvét, a jótékonyág eglyes érzését adta.

A kegyes adakozók fogadják szives adományaikért mindnyájunk hálás köszönetét és kérjük tartsák meg az intézet és annak kisdedeit továbbra is szives jószágukban, pártolásukban. Adjon a jó Isten, egyen-egyen mindnyájuknak boldog újévet. Alázatos szolgáljuk

Örv. bácsi.

IRODALOM.

A „Képes Családi Lapok” szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap már tizenegy év óta küzd hazafias lelkesedéssel és kitarással nemzeti irodalmunk bástyáján; már tizenegy év óta lobogtatja a nemzeti művelődésnek s izlés nemestésének zászlaját, s most is, a midőn Brankovits György jeles szerkesztése mellett már tizenkettedik év folyamába lép a legelőkelőbb, a legkínzóbb írók és írók művelésével indul — a nemzetiségünket még mindig fenyegető s hazánkat sasha rajként előzőlő német szépirodalmi lapok elleni hadjáratra. A „Képes Családi Lapok” munkatársai: Jókai Mór, Tolnai Lajos, Mikszáth Kálmán, Dalmady Győző, Temérdek (Jeszzenszky Dániel), Lanka Gusztáv, Brankovics György, Rudnyánszky Gyula, Pósa Lajos, Prém József, dr. Sziklay János, Palágyi Lajos, Incegy László, Muray Károly, Méri Karoly, Petri Mór, dr. Roditzky Jenő, Benitzky Bajza Lenke, Büthner Lina, Nagyvárady Mira, Kuliflay Benitzky Irma, Hevesiné — Sikor Margit, Fanguhé Gyujtó Izabella, Gáll Karolin, Karlovsky Ida, Harmath Lujza stb. stb.

Vajon ki cserélne fel az előkelő szellemi kamatok termékeit a külföld műveivel! Magyar ember bizonyára nem! S a magyar nő — még kevésbé. — A „Képes Családi Lapok” az összes népirodalmi lapok között a legelőkelőbb s legváltozatosabb. Tartalma az irodalom minden változatát felöleli; képei a leghíresebb festők műveit mutatják be; „Hölgyek Lapja” című dívat melléklete a legújabb divatképekkel hozza, s a nevelés az egészség, a gazdaság, a kertészet s a konyha terén nincs oly kérdés, a melyet ne tárgyalna. „Regény melléklete” három — négy eredeti regényvel ajándékozza meg évenként előfizetőit.

Zöld borítéka telve van mulattató apróságokkal s talányokkal, melyeknek megfejtői érdekes jutalmakat kapnak. — S a „Képes Családi Lapok” dacára sokoldalúságunknak, mégis bátran kezébe adhatók a család minden rendű és koru tagjának; dacára gazdag tartalmának mégis a legelőkelőbb szépirodalmi képes hetilap. Előfizetési ára a „Hölgyek Lapjával” s a Regény melléklettel együtt egész évre 6 frt., — fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. o. é. s a hiadó hivatal (Budapest, nagy korona utca 20. sz.) melyhez az előfizetések legelőkelőbb postai utalványon intézendők kívánatra bárkiük ingyen és bérmentve szolgál mutatóvány számokkal.

A Pesti Hírlap, melynek egyik szerkesztőjétől, Mikszáth Kálmán orsz. képviselőtől, mai számunk tárcát közöl, a jövő évvel immár 12-ik évfolyamába lép s ma kétségbevonhatatlanul legnépszerűbb s legelterjedtebb lapja Magyarországnak. A lap irányja szabadelvű és demokratikus; vezérelkik a társ- és karcolatirói s rendező rovatvezetői a legjobbnak nevezte. A szépirodalmi és hírlap írók; e tekintetben elég a munkatársak közül megemlíteni Pulszky Ferenc, Schvarecz Gyula, Eötvös Károly, Tócs Kálmán, Mikszáth Kálmán, dr. Kenedi Géza Borostyáni Nándor, Sebők Zsigmond, Szeles Ferenc, Somaházy István, Sziklay János, Bárony István, Iványi Ödön, Kürthy Emil, Antalik Károly, Luby Sándor, Schmittely József Somogyi Ede, Várkonyi Dezső stb. neveit. A Pesti Hírlap távirati, törvénykezési, napilír és szerkesztői üzenet-rovatát legzadagabbak a napilapokéi közt; azonkívül kéthetente zené- és sorshuzási mellékleteket is közöl s e tekintetben egyedül áll a napi sajtóban, Mntatványszámokat kívánatra egy hűg küld ingyen és bérmentve a kiadóhivatal (Budapest, nádor utca 7. szám), hova az előfizetési pénzek — negyedévre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr — küldendők.

— **Előfizetésre kérjük fel lapunk t. barátait és pártolóit.** A közönség érdekeit önzéstelenül kívánjuk szolgálni, sőt áldozatot is hozunk, de viszont reméljük, hogy a t. közönség törekvéseinket méltányolni és támogatni fogja.

Előfizetési ára:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	3 „
Negyedévre	1 „

VEGYES HIREK.

— **Karácsonyunk** a legszebbek egyike volt. Enyhe, kellemes idő, lassan szállódagoló hó, mely fehér lepellel vont be mindent, — később jó szél — hova kell jobb és több ennél. Ünnepe szombatján az éjféli misén bálmulva láttuk zsufolásig megtelve a r. kath. templom fényesen világított hajóját a hideg daczára. A chorusan tanuló gyermekek kedves kardala zengett, üdvözölve Jezus születését.

— **A zalathnai „Jótevény négyeslet”** ez évben is éreztette jótékonyágát, midőn f. hó 24-én délután 5 órakor a kinestári fiúiskola helyiségében, a díszesen kivilágított karácsonyfa köré összesereglett élénk csoportot, mintegy 60 gyermeket, felekezet különbség nélkül, különféle hasznos könyveket, ruhákat s siteményfélékben részeltette. Hogy világosabban szóljak: 8 fiú és 4 leány egész rend ruhát, — a többiek majd egy kendőt, majd egy pár kesztyűt, majd egy sapkát stb. stb. nyertek. Az egyesület buzgó elnöknője, családai körülményei miatt, a kiosztáson meg nem jelenhettén, az elnöki tisztelet megbízásból, özv. Adorjáné ó nagysága, többi derék tagtársával együtt teljesítette. — A szegények és árvák jó Istene gyámoltsa kegyelmével, ezen emberbaráti, magasztos szellemben működő egyesület minden tagját.

— **A jótévő angyalok karácsonyfája** Balázsfalván is felgyult az EMKE. iskola tanulóinak nagy öröme. Természetesen a hölgyek jó szive s áldozatkészsége tette lehetővé, hogy f. hó 24-én 12 gyermek teljesen fel lett ruházva s a többieknek is jutott egy-egy hasznos ajándék. Özv. Benedek Károlyné, Tornyai Lajosné, Pongrátz Simonné, és Radnóti Dezső voltak a buzgó legbuzgóbbjai. Övék a kiérdemelt hála és köszönet. Az ünnepélyről jövő számban részletesebben emlékezőnk meg.

— **Nekrológ.** Magyar-Győr-Monostori b. Kemény Endre, a maga és neje nagybarcsai Barcsai Irma és gyermekei Olga, György és Róza, valamint számos rokonai

nevében szomorúan tudatja, szeretett fiának Zoltánnak 1889. december 27-én 5 éves korában történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei 1889. december hó 28-án d. u. 3 órakor tetettek rövid egyházi szertartás után a nagyenyedi ev. ref. köztetelöbe örök nyugalomra. Fogadja a köztisztelőben álló család igaz részvét. tünket.

— **Dr. Antal Géza**, néhai dr. Antal László, városunk régi emberei előtt kedves emlékü jeles orvos hírneves fia, a legkiválóbb műtök egyike, budapesti egyetemi tanár f. hó 20-án, élete 43-ik évében elhalt. Neje sz. dumnicez Ilona és két kis leánya gyászolja, de gyászolják mindazok, kik benne a nemes férfit, jó barátot és kitünő orvost tisztelték. Az elhunyt városunk szülötte volt s így kétszeresen fájjaljuk elvesztését.

— **Gyászír.** Zudor Ákos, Tordaaranyosmegye topánfalvi járásának főszolgabírája, folyó hó 23-án délután szívszélhűdés folytán meghalt. Hült tetemeit M.-Sz.-Imrén a családi sírboltba tették örök nyugalomra.

— Az „Ellenzék” karácsonra kedves meglepetésben részesítette előfizetőit. Két díszes lapon szép kiállításban közli munkatársainak között országos hírű férfiaknak, költőknek arcképeit. Az enyediék közül báró Komény Endre és dr. Kovács Ödön vannak megörökítve. Az „Ellenzék” új előfizetői is megkapják ez igen csinos ajándékot.

— **Színészeink** egy része megérkezett. Betegség tartotta vissza őket, 9-en betegedvén me Deesen a társulatból. Vasárnap kezdik meg a „Suhanczezal” előadásait s hétőn az „Eleven ördög” gel folytatják.

— **A tállyai evangélikus egyházközség** régi rozszant templomát, melyben Kossuth Lajos kereszteltetett meg, — helyre kívánván állítani, kérjük lapunk olvasóit, hogy adományaikkal segítsék. A melyek Miskolcra, Zelenka Pál espereshez küldendők.

— **Figyelmeztetésül.** Azon helybeli lakosok, kik jövő 1890. év január 1-én tul is bor és sör árnálással ohajtanak foglalkozni figyelmeztetnek, hogy a folyó év végéig a városi tanácsnál engedély nyerhetés végett okvetlenül jelentkezzenek.

— **Felhívás.** Miután az 1890 évi január 18-án tartandó ifjusági bála a meghívók szótüldettek, felkérem mindazokat, kik tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek nevöket a Wokál János urnál kitett ivre feljegyezni. Nagyenyed 1889 decz. 29. Péter Károly, bálbizottsági alefnök.

KÖZGAZDASÁG.

A trágyázásról.

(Végső.)

Kitünő trágya továbbá az iszap, mert nagy mennyiségű szerves anyagon kívül igen sok ásványi tápanyagot is foglal magában oldott állapotban. Az árvizek nagyon sokat raknak le a becses trágyából az Alföldön s így a kár mellett, melyet okoznak, hasznót is hajtának, mert az így megiszapolt földet egyhamar nem kell trágyázni.

Az árvíz által lerakott iszap trágyázó hatását illetőleg az a nézet a gazdaközönségnél, hogy csak akkor ér valamit, ha az árvíz lehuzódik. Ellenkező esetben megsavanyodik, megcserepesedik, megüledik a föld s azon évben többet nem használható. Nálunk t. i. azt nevezik haszonnak, a mit kézzel foghatnak, minden egyéb kár. A tapasztalat ugyanis azt bizonyítja, hogy nálunk a kiáradt víz 2, legfeljebb 3 hétig marad az árterületen mert a mint a folyó apad, az ár is utána huzódik. Hosszabb ideig csak a kubikos gödrökben marad, melyek azonban tudvalevőleg nincsenek mivelés alá fogva.

Ez a két-három heti állása a víznek, nemcsak hogy nem árt, hanem határozottan használ, mert ezen idő alatt lecsendesülvén a zajló, kavargó víz, miközben lerakja iszapját s részben leszíváro a földbe, megölve az ott tartozkodó kártékony rovarokat. Ha csak átrohanna a földeken, akkor nemcsak hogy iszapot nem rakna le, hanem még elhordana belöle, mint ezt záporok alkalmával a magasabb helyekről lerohanó víznél szemléltethetjük, mely esetben aztán igazán káros lenne.

Különb a Tisza, Duna, Körös s a többi folyó szabályozása által megszabadtított árterületeken nem 2-3 hétig állott a víz, hanem évszázadokon, talán évezredekken át és mégis most a víz levezetése után azok a legtermékenyebb talajok.

A komposzt nem egyéb, mint túlerett trágya, mely ugy készül, hogy iszapot, trágyát halomba rakva gondosan locsoltatjuk s azután földdel betakarjuk. Mikor aztán az egész majdnem péppé lett kihordjuk ama földekre, melyektől fokozódott tevékenységet várunk s gyors termést ohajtunk.

A komposzt t. i. feloldott alakban szolgáltatja a növényeknek a tápanyagot, miért is azok azt könnyen veszik fel s hasonlítják át és igen gyorsan fejlődnek, növekednek.

A mésszel azonban nem szabad így bánni. Ezt egyszerűen csak halomra rakjuk. A szabad levegőn magától is szétmálik.

Ott, hol csak a csont, szaru, a bőrhulladékok stb. kitünő trágyát készíthetnek, ha e hulladékokat rétegenként teregetjük el rothadó trágyában. Mikor aztán a rakás 1-1.5 méternyi magasságot elért, másikat készítünk és így tovább. Három hét múlva megforgatjuk és ha a csont, szaru, bőrhulladék egészen elmulattak, felhasználjuk.

Az utcai por és sár szintén kitünő trágyanemek s Komárommegye Kürth községében fel is használják ezt a lakosok.

Különbön trágyául használhatni minden hulladékot, fűrészpport, forgácsot, lehullott faleveleket, dudvát, lehullott mészét, vályog és téglatörmelékét konyhahulladékot, kormot, hamut, stb. stb. ha előbb halomba rakva erjesztésnek vetjük alá, a mi ugy történik, hogy a halmot meglocsoljuk s földel betakarjuk, hogy a belsejében fejlődő hő szétmálassza a szilárd részeket.

Együvé rakva mindezt, keveréktrágyát kapunk, mely kertileg művelt földekre igen jó.

Grósz Lajos.

Meteorologiai adatok decz. 21-27 N.-Enyed.

Idő	Légnyomás közepé m. m.	Hőmérsék C°			Relatív nedvesség közepé %	Csapadék mm	Megjegyzés
		közepé	max. a	min. a			
dec 21	69.5	-10.8	-09.1	-12.0	90	nyoma	köd esend.
22	69.6	-12.6	-11.2	-14.2	86	00.1	" "
23	69.1	-11.2	-09.1	-12.6	95	00.2	" "
24	70.3	-07.6	-05.5	-12.5	97	00.2	hő borult
25	68.6	-03.1	-01.0	-06.2	92	00.6	" "
26	72.9	-02.2	-00.0	-03.4	95	07.3	" "
27	82.4	-06.2	-01.0	-12.0	86	00.5	" derüs
1 héti	*71.8	-07.7	-05.3	-10.4	91	08.9	" boros

A jövőben valószínű időjárás; vasárnap rendkívüli hideg (25-30), azután is csapadéknélküli nagy tél.

Közli dr. F. D.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 3336. közig. 889.

Pályázati hirdetmény.

Abrudbánya rendezett tanácsu város közönsége által 300 frt évi fizetés és mellék tariffa szerű javadalmazással állatorvosi állomás rendszerezettvén, ezen állomásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy képesítésüket, valamint a magyar és román nyelvbéli ismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat 1890. évi január hó 31-éig alóirt hivatalba nyujtsák be. Abrudbánya, 1889 december 23.

(1-2)

A városi tanács.

„KÉPES CSALÁDI LAPOK”

Szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap. Felhívás a művelt magyar olvasó közönséghez! A „Képes Családi Lapok” jelenleg már az ország minden vidékén, a legtöbb művelt magyar közönség rendes házi barátja.

Közkedveltséget és elterjedtséget az által ért el, hogy mindig hazafias irányban s ugy van szerkesztve, hogy a serülő leánykának is barátnak a kezébe lehet adni s e mellett az atyák, anyák és nagyszülők is mindig megfelelő szórakozást és hasznos olvasmányokat találhatnak benne. — A „Hölgyek Lapja” ezimű mellékletünk, a nők hit tanácsadója és szellemi titkára, a háztartás, a gazdaság, a kertészet, a konyha, házi orvos, házi állatok és a divat köréből megbeszélhetetlen közleményekkel kedveskedik. — A „Képes Családi Lapok” képei, a legelső művészek esetjének köszönik létüket. — A „Képes Családi Lapok” a lehető legjobbat igyekeznek nyujtani s hogy hivatásának megfelel, azt legjobban bizonyítja, immár 11 évi fennállása, mint hazánkban egy hasonló irányú lap nem volt képes elérni. — Mindenlaphoz egy külön, könyvvé köthető regény-melléklet van csatolva, mely évenként, 3-4 legjobb írónktól származó becses regényt képez.

Előfizetési árak a „Képes Családi Lapok”. „Hölgyek Lapja” ezimű divatlap s „Regény” melléklettel együtt: egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Előfizetéseket (a hó bármelyik napjától) elfogad a „Képes Családi Lapok” kiadóhivatala, Budapest, V. Nagy korona-utca 20. sz.

A „Képes Családi Lapok” heti lapból mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik eziránt — legezészerűben levelezőlapon — hozzá fordulnak.

Teljeszámú példányokkal még mindig szolgálhatunk a „Képes Családi Lapok” szerkesztősége és kiadóhivatala

(3-6) Budapest, V. Nagy korona-utca 20. sz.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Nádor-utca 7. sz.

PESTI HIRLAP

Legelterjedtebb, legkedveltebb és amellelt legoliosabb magyar napilap.

Kormánytöli és pártoktöli független, demokratikus irányu politikai napilap. Szabadalviség és függetlenség minden irányban: az a jelszó, melyhez hi maradt, immár 12-ik éve, mindig.

És hi marad ezentül is. Közkedveltségt tekintetében vetélytárs nélkül áll. Késégletlenül a legbővebb és változatosabb tartalmu az összes napilapok közt. Zene- és sorsolási mellékleteket egyedül a „Pesti Hirlap” ad előfizetőinek.

▶▶ Mutatószámok ▶▶

egy levelező-lapon nyilvánított óhajra egy hétiig ingyen és bérmentve küld a „Pesti Hirlap” kiadóhivatala (Budapest, Nádor-utca 7. sz.)

Előfizetést kezdeni a hó bármely napjától lehet. — Az előfizetési pénzek a „Pesti Hirlap” kiadóhivatalába küldendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 14 frt. | Fél évre 7 frt. | Negyedévre 3 frt 50 kr. | Egy hóra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára. Budapestben 4 kr., vidéken 5 kr.

Összevetések kikérülése végett csakis PESTI Hirlap irandó cím gyanánt.

Összevetések kikérülése végett csakis PESTI Hirlap irandó cím gyanánt.

A Pesti Hirlap megjelenik 40,000 példányban.